

Warszawa, dnia 28 grudnia 2012 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka

elektronicznie do członków Zespołu

SPRAWOZDANIE
z posiedzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
które odbyło się w dniu 12 grudnia 2012 r.

W dniu 12 grudnia 2012 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej Zespół), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 roku zmienionym Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2008 roku (dalej Zarządzenie nr 73). **Tym razem posiedzenie odbyło się w nieco zmienionej formule.** Zostało bowiem podzielone na dwie części. W pierwszej części posiedzenia uczestniczyli przedstawiciele resortów wskazanych Zarządzeniem nr 73¹ oraz reprezentanci: Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Prokuratury Generalnej, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich i Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

W tej części spotkania, ze względu na poruszaną tematykę, wzięła też udział Rzecznik Praw Pacjenta.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społeczeństwa obywatelskiego, do udziału w drugiej części posiedzenia zostali zaproszeni przedstawiciele trzech najaktywniejszych na polu monitorowania wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej ETPCz) organizacji pozarządowych w Polsce: Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka (dalej HFPCz), Federacji na rzecz Praw Kobiet i Planowania Rodziny (dalej FPKPR) oraz Amnesty International. Ostatecznie w spotkaniu uczestniczyły reprezentantki tych dwóch pierwszych podmiotów. **Na drugą część spotkania zaproszono również: Przewodniczącego sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, Pana Posła Ryszarda Kalisza, w którego zastępstwie przybył Wiceprzewodniczący, Pan Poseł Robert Biedroń oraz przedstawiciele Krajowej Rady Sądownictwa, Komisji Kodyfikacyjnych Prawa Cywilnego i Karnego (niestety ta ostatnia nie była ostatecznie reprezentowana na posiedzeniu Zespołu) oraz Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych (podmiot ten również nie był reprezentowany na posiedzeniu).**

---

¹ Przedstawiciele resortów biorący udział w posiedzeniu wskazani w załączeniu

Spotkaniu przewodniczyła Pani Justyna Chrzanowska, Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych ds. postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej ETPCz), która przedstawiła zebranym Zastępcę Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych ds. Postępowań przed ETPCz, Panią dr Aleksandrę Mężykowską, pełniącą jednocześnie funkcję Zastępcy Dyrektora Departamentu do Spraw Postępowań przed Międzynarodowymi Organami Ochrony Praw Człowieka (dalej DPOPC).

I Część posiedzenia Zespołu

1. Sekretarz Zespołu (Pani Katarzyna Bralczyk, Zastępca Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych ds. koordynacji wykonywania wyroków ETPCz) przedstawiła krótką **informację na temat przebiegu posiedzenia Komisji do Spraw Prawnych i Praw Człowieka Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy** (dalej ZPRE), które odbyło się w dniu 2 października br. i podczas którego Przewodniczący polskiej delegacji parlamentarnej do ZPRE, Pan Poseł Andrzej Halicki odpowiadał na pytania członków ww. Komisji dotyczące wykonywania wyroków ETPCz przez Polskę i zaangażowania w ten proces polskiego parlamentu. Przewodnicząca podziękowała Prokuraturze Generalnej za udzielenie wsparcia eksperckiego podczas ww. posiedzenia w ZPRE.

2. Przewodnicząca Zespołu zrelacjonowała najważniejsze punkty niedawnej **wizyty w Polsce Kanclerza IV Sekcji ETPCz, Pana Lawrence'a Early'ego** w tym wizytę w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w kontekście serii wyroków ETPCz dotyczących wcześniejszych świadczeń emerytalnych dla osób sprawujących osobistą opiekę nad dzieckiem (tzw. emerytura EWK). Przedstawiła też tematykę spotkania Kanclerza z Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (dalej MS), Panem Stanisławem Chmielewskim (warunki w więzieniach oraz przewlekłości postępowań sądowych) i podziękowała resortowi sprawiedliwości za dobre przygotowanie spotkania i reprezentację resortu na wysokim szczeblu.

3. Przewodnicząca przedstawiła też najważniejsze elementy październikowego **VI Seminarium Warszawskiego**, które wspólnie z Ministerstwem Spraw Zagranicznych (dalej MSZ) zorganizowała Krajowa Rada Sądownictwa (dalej KRS). Zasygnalizowała tematykę seminarium oraz wymieniła jego najważniejszych uczestników.

4. Sekretarz Zespołu poinformowała, iż w dniu 5 listopada br. **został przesłany do Sekcji Wykonywania Wyroków w Sekretariacie Rady Europy (dalej RE) plan działania dotyczący wyroku w sprawie Wizerkaniuk p. Polsce**. Zawiadomiła też, iż Sekcja Wykonywania Wyroków przesłała dodatkowe pytania.

5. Następnie, **przedstawicielka Ministerstwa Edukacji Narodowej (dalej MEN), Pani Grażyna Płoszajska, zaprezentowała informację dotyczącą wykonywania wyroku w sprawie *Grzelak p. Polsce***. Powiadomiła o działaniach informacyjnych MEN związanych z ww. wyrokiem adresowanych, poprzez kuratorów, do dyrektorów szkół oraz o wynikach przeprowadzonej ankiety w kwestii sposobu, w jaki nadzór pedagogiczny zajmował się poprawnością organizowania nauki etyki w szkołach. Wyniki ankiety były pozytywne, jedynie w trzech województwach pojawiły się problemy wymagające interwencji nadzoru pedagogicznego. Przedstawicielka MEN potwierdziła, iż czynione są starania, by w przyszłości uruchomić możliwość nauczania etyki przez Internet w ramach szerokiego programu „Cyfrowa szkoła”.

W odpowiedzi na wystąpienie przedstawicielki MEN, **reprezentantka Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej BRPO), Pani Dyr. Anna Błaszczak, poinformowała, iż do BRPO nadal napływają skargi, co świadczy o istnieniu problemu**. Według BRPO należy zmienić rozporządzenie regulujące warunki nauczania etyki, w ten sposób, by zmniejszyć limit osób, które deklarują chęć uczęszczania na lekcje etyki, tak by lekcje te były organizowane w każdej szkole. Podczas wymiany poglądów między przedstawicielkami MEN i BRPO pojawiły się również tematy: programu nauczania etyki i doboru odpowiednich nauczycieli.

Przewodnicząca z zadowoleniem odnotowała dążenie do uruchomienia w przyszłości nauczania etyki przez Internet oraz zobowiązała się zwrócić do Sekcji Wykonywania Wyroków o jak najszybsze wyrażenie opinii w kwestii oceny wykonania orzeczenia w sprawie *Grzelak p. Polsce*.

6. Sekretarz Zespołu przedstawiła **informację o liście Alicji Tysiąc skierowanym przez skarżącą do ZPRE i Komitetu Ministrów RE (dalej KM RE)**. List ten został przesłany do Agenta Rządu Polskiego – Przewodniczącej Zespołu - przez Sekcję Wykonywania Wyroków. List zawierał zarzuty niewykonania wyroku w sprawie *Tysiąc p. Polsce*, mimo upływu kilku lat, opisywał złą sytuację kobiet w Polsce, które nie mają dostępu do legalnej aborcji, zawiadamiał o tym, że parlament zajmuje się projektem ustawy całkowicie zakazującej aborcji oraz informował o trudnej sytuacji skarżącej, która jest zastraszana przez środowisko polskich katolików, w tym księży i katolickich dziennikarzy. Przewodnicząca przedstawiła też informacje o tym, iż w reakcji na list skarżącej przesłała list adresowany do Sekcji Wykonywania Wyroków.

7. Następnie głos zabrała **Rzecznik Praw Pacjenta, Pani Minister Krystyna Barbara Kozłowska, która wyjaśniła, iż aktualnie nie ma problemu z dostępem do badań prenatalnych. Jedynym problemem, jaki pozostał jest kwestia znalezienia świadczeniodawcy**, jeśli chodzi o wykonanie zabiegu aborcji. Jednak zdaniem Rzecznik w takich sytuacjach Ministerstwo Zdrowia może skorzystać z możliwości złożenia skargi na danego świadczeniodawcę do Narodowego Funduszu Zdrowia (dalej NFZ).

NFZ, w przypadku stwierdzenia bezpodstawnej odmowy wykonania świadczenia, może nałożyć na taką placówkę karę w wysokości do 2% wartości kontraktu z nią zawartego.

Przedstawiciel **Ministerstwa Zdrowia (dalej MZ)**, Pan Piotr Kujawa dodał, iż według jego resortu wyrok *ws. Tysiąc p. Polsce* został wykonany. W kontekście tej wypowiedzi Przewodnicząca Zespołu zadeklarowała, iż będzie dążyć do uzyskania od Komitetu Ministrów oceny podjętych działań, chociażby w formie rezolucji tymczasowej.

8. W kolejnym punkcie posiedzenia **Naczelnik Wydziału ds. Karnych DPOPC, Pani Justyna Kalicka-Andziak przedstawiła informacje nt. nieprawomocnego jeszcze wyroku ws. P. i S. p. Polsce** oraz opinie uzyskane od resortów zdrowia i sprawiedliwości w kwestii ewentualnego wniesienia odwołania do Wielkiej Izby. Jednocześnie ustalono, że dojdzie do spotkania roboczego resortów właściwych w tej sprawie.

9. Sekretarz Zespołu poinformowała o liście spraw, w których **Sekcja Wykonywania Wyroków zwróciła się o przesłanie w najbliższym czasie planów, bądź raportów działania, czy dodatkowych informacji.**

10. Sekretarz Zespołu przedstawiła też **informacje dotyczące przyjętych w listopadzie przez ZPRE projektów: rezolucji, rekomendacji i raportu wyjaśniającego w kwestii zapewnienia sprawnego funkcjonowania ETPCz w kontekście problemów strukturalnych w państwach członkowskich.** Wedle tych dokumentów Polska nadal znajduje się wśród krajów z największymi problemami strukturalnymi: przewlekłość postępowań oraz tymczasowych aresztów. Jednakże, jako jedyny z tych krajów została pozytywnie oceniona przez KM RE za środki przyjęte w celu zlikwidowania przewlekłości postępowań, a pula polskich spraw dotyczących przewlekłości tymczasowych aresztów została przeniesiona z procedury wzmocnionej do zwykłej, co jest znaczącym krokiem na drodze do wykonania środków generalnych przewidzianych w wyrokach w tym zakresie.

11. W ramach ostatniego punktu pierwszej części posiedzenia Zespołu, **pracownik DPOPC, Pan Jakub Safjański przedstawił ciąg dalszy poruszanego podczas wrześniowego spotkania tematu dotyczącego wprowadzenia zmian legislacyjnych mających na celu zapobieżenie dalszym powtarzającym się naruszeniom Konwencji w aspekcie formy doręczenia dokumentu dotyczącego uchylenia środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztu.**

II Część posiedzenia Zespołu.

12. Przewodnicząca rozpoczęła drugą część posiedzenia od przedstawienia gości i zaproponowała, by korzystając z obecności Rzecznik Praw Pacjenta, rozpocząć dyskusję od kwestii praw reprodukcyjnych.

13. W tej kwestii głos zabrała **przedstawicielka FPKiPR, Pani Karolina Więckiewicz**, która **przedstawiła najważniejsze zdaniem reprezentowanej przez nią organizacji zagadnienia:**

- skuteczne krajowe środki – zagwarantowanie uprawnień przewidzianych w ustawie o prawach pacjenta, ponieważ instytucja „sprzeciwu” jest zbyt zawiła i dlatego nie jest przez pacjentki stosowana, jest bowiem uregulowana w nieodpowiedni, fragmentaryczny sposób, wątpliwości budzą zwłaszcza przepisy dotyczące terminowości i dokumentacji medycznej;
- brak skutecznego środka na odmowę wykonania świadczenia;
- stosowanie klauzuli sumienia przez lekarzy bez spełniania przepisanych prawem obowiązków związanych z korzystaniem z tego uprawnienia;
- efekt mrozący przepisów karnych kryminalizujących aborcję.

14. **Przedstawicielka Naczelnej Rady Adwokackiej (dalej NRA), Pani Mec. Justyna Metelska przychyliła się do wypowiedzi przedmówczyni** i dodała, że według adwokatów szczególnie **niepokój budzi formalizm związany ze stosowaniem sprzeciwu**, a zwłaszcza konieczność podania podstawy prawnej. Z tych powodów sprzeciw nie funkcjonuje w praktyce.

15. **Rzecznik Praw Pacjenta (dalej RPP) odpowiedziała, iż nie zgadza się z ww. zarzutami** co do skomplikowania instytucji sprzeciwu. Zaznaczyła, iż nie ma problemu z dostępem do badań prenatalnych, **istnieje jednak z problem z dostępem do konkretnych świadczeń**, głównie aborcji, ale **istnieje środek, który może temu zaradzić** (tu przedstawiła omówioną wcześniej możliwość złożenia skargi na świadczeniodawcę do NFZ). RPP zwróciła się do przedstawicielki FPKiPR, by organizacja ta kierowała kobiety do niej i wtedy będzie możliwość przetestowania sprzeciwu w praktyce. Zadeklarowała też pomoc w wypełnieniu wszelkich formalności z tym związanych.

16. Również przedstawiciel MZ odniósł się do wypowiedzi reprezentantki FPKiPR, powtarzając, iż **według MZ wyrok ws. Tysiąc p. Polsce jest wykonany**, a na temat przepisów karnych związanych z aborcją należy podjąć dyskusję z Ministerstwem Sprawiedliwości.

17. Następnie **Przewodniczący NRA, Pan Mec. Mikołaj Pietrzak przedstawił szereg, w opinii adwokatów, palących problemów** potwierdzonych wyrokami ETPCz, w tym m. in.:

- brak dostępu do akt w procesie lustracyjnym,
- przeludnienie w jednostkach penitencjarnych (i rezultaty likwidacji przeludnienia),
- nieodpowiednia opieka medyczna w jednostkach penitencjarnych,

- przewlekłość tymczasowych aresztów (zbyt mała ilość czasu dla sędziów na podjęcie decyzji w kwestii zastosowania, czy przedłużenia tymczasowego aresztowania wobec danego podsądnego),
- brak dostępu do obrońcy na wczesnym etapie postępowania przygotowawczego (sprawy typu *Płonka p. Polsce*),
- przewlekłość postępowań sądowych,
- złe stosowanie ustawy o skardze na nadmierną długość postępowania (fragmentacja),
- nieskuteczna egzekucja orzeczeń dotyczących kontaktów z dzieckiem.

18. W odpowiedzi na wypowiedź przedmówcy **Przewodnicząca przypomniła o szeroko zakrojonych planach zmian w kodyfikacjach**, które być może zaradzą niektórym z problemów. Zaproponowała też zorganizowanie **spotkania roboczego** wszystkich zainteresowanych podmiotów, w tym m. in. przedstawicieli: Komisji Kodyfikacyjnych, KRS, NRA, parlamentu.

19. **Przedstawicielka KRS, Pani Sędzia Katarzyna Gonera odniosła się do problemu przewlekłości tymczasowych aresztów**, mówiąc, iż KRS starając się mu zaradzić, sugeruje przydział spraw, w których występuje kwestia tymczasowego aresztowania, wg właściwości rzeczowej sądów, odpowiednio rejonowych i okręgowych.

20. **Pan Robert Zegadło, Sekretarz Komisji Kodyfikacji Prawa Cywilnego zabrał głos w kwestii skutecznego wykonywania orzeczeń dotyczących kontaktów z dzieckiem**, mówiąc, iż jest to przede wszystkim problem praktyki, a nie prawa.

21. Kolejny gość, **Pan Poseł Robert Biedroń wyraził nadzieję, iż zainaugurowane w kwietniu br. sprawozdanie rządu w parlamencie w kwestii wykonywania wyroków ETPCz będzie kontynuowane**. Parlament jest zainteresowany aktualnymi informacjami w tej sferze, nie tylko z MSZ, ale od wszystkich resortów, całego rządu.

22. **Przedstawicielka HFPCz, Pani Dominika Bychawska zapytała, czy Parlament ma możliwość sprawdzania projektów aktów prawnych pod względem ich zgodności z Europejską Konwencją Praw Człowieka (dalej Konwencja) i orzecznictwem ETPCz?** Wyraziła też nadzieję na zapoznanie się z raportem rocznym rządu na temat wykonywania wyroków ETPCz. Zwróciła się również z prośbą do Przewodniczącej o umożliwienie spotkania z przedstawicielami Sekcji Wykonywania Wyroków Sekretariatu RE podczas planowanej na marzec 2013 r. ich wizyty w Polsce. Kończąc swoje wystąpienie, poparła przedstawione przez jej przedmówców problemy i dodała, iż dla niej ważnym zagadnieniem, którego dziś nie poruszono jest **wolność słowa w szerokim tego słowa znaczeniu obejmująca nie tylko istnienie i stosowanie art. 212 kk, ale także złą praktykę wykraczającą poza ten zakres**.

23. **Przedstawicielka MS, Naczelnik w Departamencie Współpracy Międzynarodowej, Pani Urszula Szafrąńska przedstawiła gościom informacje na temat szeroko zakrojonych działań informacyjnych i szkoleniowych prowadzonych w celu zmiany praktyki sędziów na tę zgodną z Konwencją i orzecznictwem ETPCz.**

24. **Przewodnicząca dodała, iż z inicjatywy MSZ i MS wszystkie przetłumaczone na język polski orzeczenia ETPCz zostaną udostępnione w bazie orzecznictwa ETPCz - HUDOC.**

25. **Reprezentantka KRS potwierdziła, iż KRS jest otwarta na spotkanie z przedstawicielami MSZ, MS i organizacji pozarządowych w celu omówienia najważniejszych problemów.**

26. **Przewodnicząca podsumowała spotkanie, formułując następujące konkluzje:**

- **należy potwierdzić stosowną praktyką, że rozwiązania ws. respektowania praw reprodukcyjnych są wystarczające bądź też nie, aby tego dokonać konieczna jest współpraca organizacji pozarządowych pomagających kobietom z Rzecznikiem Praw Pacjenta;**
- **należy zająć się wykonaniem wyroku ws. *Płonka p. Polsce*, dotyczącego dostępu do adwokata na wczesnym etapie postępowania przygotowawczego i innych kwestii związanych z procedurą karną, w tym celu właściwe byłoby zwołanie podzespołu roboczego ds. zagadnień karnych;**
- **konieczne jest kontynuowanie wysiłków mających na celu szerokie rozpowszechnienie orzecznictwa ETPCz dotyczącego artykułów 5§3 i 10 Konwencji;**
- **spotkanie przedstawicieli organizacji pozarządowych z pracownikami Sekcji Wykonywania Wyroków Sekretariatu RE zostanie zorganizowane.**

O terminie oraz porządku obrad następnego posiedzenia członkowie Zespołu zostaną powiadomieni w drodze elektronicznej przez Sekretarza Zespołu. W przypadku pytań proszę kontaktować się z Sekretarzem Zespołu (katarzyna.bralczyk@msz.gov.pl).

Justyna Chrzanowska
Pełnomocnik Ministra

Załącznik:

Przedstawiciele resortów biorący udział w posiedzeniu

Opracowała: Katarzyna Bralczyk, DPOPC MSZ

**Uczestnicy posiedzeniu Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
w dniu 12 grudnia 2012 r.**

Przewodnicząca Zespołu	Justyna Chrzanowska
Zastępca Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych ds. Postępowań przed ETPCz	Aleksandra Mężykowska
Sekretarz Zespołu	Katarzyna Bralczyk
Ministerstwo Edukacji Narodowej	Grażyna Płoszajska Maciej Strójwąg Beata Pawłowska Joanna Rozwadowska - Skrzeczyńska
Ministerstwo Finansów	Robert Krzyśków Barbara Radwan
Ministerstwo Gospodarki	
Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki	Pan Szymon Jackowski
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Jan Jacek Barski
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	-
Ministerstwo Obrony Narodowej	Michał Sajkowski
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Joanna Maciejewska
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Ernest Nasternak
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	Anna Kubik
Ministerstwo Skarbu Państwa	Jacek Buga
Ministerstwo Sportu i Turystyki	Artur Zgoda
Ministerstwo Sprawiedliwości	Urszula Szafrńska
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Wirginia Prejs,
Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	Monika Piłat

Ministerstwo Spraw Zagranicznych	Magdalena Borowska Justyna Kalicka- Andziak Agnieszka Kozińska Hanna Machińska Jakub Safjański
Ministerstwo Środowiska	Łukasz Augustyniak
Ministerstwo Zdrowia	Piotr Kujawa
Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa	
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	Sylvia Spurek
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich	Anna Błaszczak Krzysztof Jabłoński
Biuro Prokuratora Generalnego	Jacek Łazarowicz
Kancelaria Sejmu	Ziemowit Cieślik Hanna Kucharska- Leszczyńska
Kancelaria Senatu	Joanna Granowska
Krajowa Rada Sądownictwa	Katarzyna Gonera
Centralny Zarząd Służby Więziennej	Teresa Kujawa Agnieszka Wierzbicka
Rzecznik Praw Pacjenta	Krystyna Barbara Kozłowska
Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka	Robert Biedroń
Federacja na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny	Karolina Więckiewicz
Helsińska Fundacja Praw Człowieka	Dominika Bychawska
Amnesty International	-
Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego	
Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego	Karol Weitz Robert Zegadło
Krajowa Rada Radców Prawnych	
Naczelna Rada Adwokacka	Justyna Metelska Mikołaj Pietrzak